

Nya styrmedel för nya biodrivmedel

Hearing i Energimyndighetens
regeringsuppdrag att utreda styrmedel för ökad
inhemsk produktion av biodrivmedel

210414

Dagens program

9.30 Inledning

9.40 Presentation av preliminära slutsatser och förslag

10.20 Bensträckare

10.30 Synpunkter och diskussion

Uppdraget

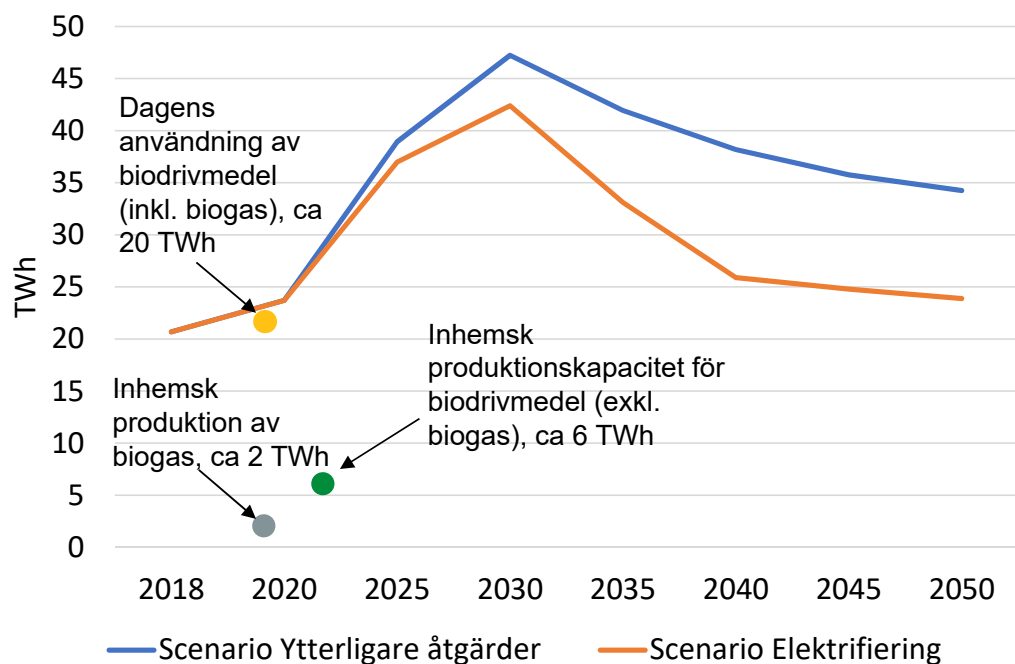
- analysera behovet av ytterligare styrmedel för att främja biodrivmedelsanläggningar med teknik som befinner sig bortom demonstrationsnivå där kostnaden för den första fullskaliga produktionsanläggningen är för hög för att drivmedlet ska vara konkurrenskraftigt,
- analysera hur eventuella sådana styrmedel skulle kunna utformas med hänsyn till marknadens funktion och rättsliga förutsättningar,
- ta fram en prognos för hur produktionskapaciteten av hållbara biodrivmedel i Sverige väntas öka givet de existerande och aviserade styrmedel som finns, och
- ta fram en prognos för hur snabbt produktionskapaciteten av hållbara biodrivmedel i Sverige kan öka om ytterligare styrmedel införs.

Teoretiska motiv för styrmedel som främjar viss produktion

Innovationsrelaterade marknadsmisslyckanden kan motivera stöd till investeringar i ny teknik.

Samhället får ofta större nytta av ny teknik än den nytta som tillfaller den som utvecklar tekniken.

Dagens flytande biodrivmedel är huvudsakligen importerade

Tabell 1. Prognostiserad biodrivmedelsanvändning inom inrikes transporter och arbetsmaskiner enligt Energimyndighetens långsiktiga scenarier, 2018-2050, TWWh

Källa: Energimyndigheten

- Produktionskapaciteten av *biodrivmedel* i Sverige väntas öka i enlighet med reduktionsplikten till 2030.
- Idag baseras cirka 80 procent av de flytande hållbara biodrivmedlen (exkl. biogas) på icke inhemska råvaror.
- Hållbart ökat uttag av biomassa (jordbruks- och skogsbaserad) möjligt.
  - Skulle grovt räknat kunna räcka till cirka 30 TWWh* biodrivmedel år 2030 (givet att andra sektorer ställer om på annat vis).

*Utgår från en omvandlingseffektivitet på 65 procent. Källa till biomassapotentialet (cirka 50 TWWh) är Börjesson, Pål (2021). *Potential för ökad tillförsel av inhemsk biomassa i en växande svensk bioekonomi – en uppdatering*, Lunds universitet.

Behövs ytterligare styrmedel för inhemsk produktion av biodrivmedel med inhemsk råvara?

- **Sannolikt ja.**

- Nya tekniker för omvandling av framförallt skoglig biomassa är under utveckling, men dessa tekniker har inte testats i industriell skala.
- För att investeringar i dessa nya tekniker ska komma till stånd krävs en trygghet i att produkterna kommer att efterfrågas och att kalkylen går ihop.
- För drivmedelsleverantörerna är det en lägre risk och kostnad att fortsätta möta reduktionsplikten genom att köpa upp fityroljor, animaliska fetter och andra konventionella råvaror.
  - *Vi kan inte räkna med att investeringar i nya tekniker som kan nyttja skogsrester m.m. ska komma till stånd av sig självt i relevant skala och tidsperspektiv.*

Tänkbara styrmedel

- Investeringsstöd
- Produktionsstöd
- Villkorade lån
- Riktad kvot i reduktionsplikten
- Upphandling
- (Gröna kreditgarantier har redan beslutats och har inte undersökts närmare här)

Investeringsstöd – rättsliga förutsättningar

- EU:s statsstödsregler medger investeringsstöd på i normalfallet upp till 45 % av stödberättigade kostnader.
- Investeringsstöd på under 15 miljoner euro behöver normalt inte prövas av kommissionen.
- Investeringsstöd på över 15 miljoner euro måste prövas individuellt av kommissionen, liksom stöd till biodrivmedel (ej biooljor/mellanprodukter) som omfattas av reduktionsplikt. I det senare fallet krävs att drivmedlet är för dyrt för att komma ut på marknaden bara genom plikten.

Investeringsstöd – överväganden

- Investeringsstöd kan ges genom Industriklivet som från och med i år även stöttar biodrivmedel, för den första anläggningen av sitt slag.
- Nya biodrivmedelstekniker har i allmänhet högre investeringskostnader snarare än högre driftskostnader jämfört med konventionella tekniker.
- Eftersom statsstödsreglerna bara medger stöd till runt halva merkostnaden behöver investeringsstöd kombineras med andra styrmedel för att bli effektivt.

Produktionsstöd – olika modeller

- Långsiktiga kontrakt: Kontrakt mellan stat och biodrivmedelsproducent på många år med en avtalad premie. Premien kan uttryckas som ett fast belopp eller relativt marknadspriset på biodrivmedel – s k Contracts for Difference.
- Premie som bestäms årligen: Premiens nivå bestäms årligen i statsbudgeten.

Produktionsstöd – rättsliga förutsättningar

- Produktionsstöd får inte stödja mer än kostnadskillnaden mellan det som stöttas och en fossil motsvarighet, vilket prövas i årliga överkompensationsberäkningar.
- Detta innebär problem för modellen med långsiktiga kontrakt eftersom den överenskomna premien kan behöva ändras för att undvika överkompensation.
- När kommissionen godkänt stödsystem med långsiktiga kontrakt har risken för överkompensation minimerats genom att tilldelningen sker genom omvänd auktion. För nya biodrivmedelstekniker är det dock för få aktörer för att få en meningsfull konkurrens.
- Långsiktiga kontrakt är också problematiska gentemot de svenska budgetreglerna.

Produktionsstöd - överväganden

- Produktionsstöd genom långsiktiga kontrakt synes inte som en framkomlig väg med dagens regler. Detta kan komma att ändras när kommissionen under året ser över statsstödsreglerna – och om Sverige ändrar sina budgetregler – men till dess får vi förhålla oss till det regelverk vi har.
- Produktionsstöd vars nivå avgörs årligen är möjliga, men eftersom nivån kan ändras och stödet avskaffas helt ger investeringsstöd då sannolikt större trygghet för investeraren eftersom det inte ändras när det väl betalats ut.

Villkorade lån

- Villkorade lån ges på marknadsmässiga villkor men minskar teknikrisken genom att lånet och/eller räntan helt eller delvis efterskänks om tekniken misslyckas.
- I praktiken är det svårt att avgöra när och i vilken grad en teknik lyckas – särskilt för den som inte har all kunskap om tekniken som låntagaren har – vilket kan göra det svårt att behandla företag likvärdigt.

Riktad kvot i reduktionsplikten

- En riktad kvot innebär att en viss andel av den totala reduktionsnivån ska uppnås genom användandet av vissa utpekade råvaror.
- Dessa råvaror är sådana som inte kan omvandlas till biodrivmedel med de tekniker som används kommersiellt idag.
- De cellulosa- och lignocellulosabaserade råvarorna i Förnybartsdirektivets bilaga 9, del A, kan utgöra utgångspunkt.
- Infasningen av kvoten behöver anpassas till att det tar några år att bygga en ny anläggning efter att en kvot annonserats.

Upphandling

- Staten och andra offentliga aktörer kan kräva biodrivmedel av särskilda råvaror, så länge det går att argumentera för att dessa råvaror på ett eller annat sätt har bättre miljöprestanda (t ex inte orsakar indirekt förändrad markanvändning) och inte bara är en omväg för att kräva en viss produktionsteknik, vilket inte är tillåtet.
- De statligt upphandlade drivmedelsvolymerna är förhållandevis små och den lokalt/regionalt upphandlade trafiken styr inte staten över direkt.

Preliminära slutsatser

- **Investeringsstöd**, t ex genom att Industriklivet även fortsatt ges medel för att också kunna stötta biodrivmedel, kan göra det mer attraktivt att investera.
- Eftersom investeringsstödet inte kan täcka hela merkostnaden behöver den kombineras med styrmedel som ökar betalningsviljan för produkten. Vi föreslår en riktad **kvot i reduktionsplikten** för råvaror som inte kan omvandlas till drivmedel med etablerade tekniker, dvs råvaror baserade på cellulosa och lignocellulosa.

Till diskussionen

- Delar ni bedömningen av behovet av styrmedel?
- Är de föreslagna styrmedlen ändamålsenliga?
- Är det något styrmedel ni saknar?
- Har ni några medskick till utformningen av styrmedel?

Tack för idag!

- Eventuella skriftliga synpunkter skickas till helena.leander@energimyndigheten.se.